

Dosarul nr. 3ra-289/22
2-19104319-01-3ra-05042022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud. G. Ciobanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Minciuna, V. Clima, Gr. Dașchevici)

DECIZIE

10 august 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Maria Ghervas
Iurie Bejenaru
Nina Vascan
Victor Burduh
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului depus de Primarul General al municipiului Chișinău,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Semnal” în proces de insolvență împotriva Primăriei municipiului Chișinău, Direcției Generale locativ-comunale și amenajare, persoane terțe Asociația Coproprietarilor în Condominiu nr. 55/610 și Natalia Berdaga cu privire la anularea actelor administrative,

împotriva deciziei din 8 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

constată:

La 7 martie 2017, Societatea pe Acțiuni „Semnal” în proces de insolvență a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei municipiului Chișinău, Direcției Generale locativ-comunale și amenajare, persoane terțe Asociația Coproprietarilor în Condominiu nr. 55/610 și Natalia Berdaga privind constatarea nulității dispoziției nr. 66-d din 31 ianuarie 2017 a Primăriei municipiului Chișinău cu privire la eliberarea ordinului de repartitie pentru apartamentul nr. xxxx din municipiul Chișinău, str. xxxxxx.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că Societatea pe Acțiuni „Semnal” în proces de insolvență este gestionarul bunului imobil din mun. Chișinău, str. xxxxx, xxxx, fapt confirmat prin Adeverința de privatizare nr. 572/03 din 10 ianuarie 1998.

La 31 ianuarie 2017, Primăria municipiului Chișinău a emis dispoziția nr. 66-d „cu privire la eliberarea ordinului de repartitie pentru apartamentul nr. xxxx din str. xxxxx, mun. Chișinău dnei Natalia Berdaga”.

În opinia reclamantei, dispoziția nr. 66-d din 31 ianuarie 2017 este ilegală și încalcă dreptul locatarilor legali ai căminului din str. xxxxxx, mun. Chișinău, cât și a societății, precum și vine în contradicție cu alte prevederi Constituționale și legale aplicabile.

A menționat că societatea deține dreptul de gestiune și administrare economică a bunului imobil din str. xxxxxx, xxxx, mun. Chișinău, respectiv, doar Societatea pe Acțiuni „Semnal” în proces de insolvență este în drept conform legii să elibereze acte cum ar fi ordin de repartitie, persoanelor fizice-salariații societății.

Respectiv, Societatea pe Acțiuni „Semnal” a eliberat la toți salariații săi actele necesare privatizării cum ar fi: ordin de repartitie a spațiului locativ, fișa de locuință, tabel nominal pe încăperile din imobilul din str. xxxxx xxxxx, xxxx, mun. Chișinău, precum și a întocmit lista cu numerotația odăilor. Astfel, Primăria municipiului Chișinău și Direcția generală locativ comunală și amenajare nu dețin nici un drept legal să elibereze acte pe care doar societatea are dreptul să le elibereze salariaților acestora.

A mai afirmat că actele administrative în baza cărora autoritatea invocă că ar deține careva drepturi asupra bunului imobil din str. xxxxx xxxxx, xxxx, mun. Chișinău, nu produc efecte juridice, deoarece sunt contestate în instanța de judecată precum și suspendate efectele acestora.

Reclamanta a explicat că la 11 noiembrie 2002 a fost emisă Hotărârea de Guvern nr. 1440 cu privire la transmiterea căminului amplasat pe str. xxxxx xxxxx, xxxx, mun. Chișinău.

La 4 decembrie 2003, Curtea Supremă de Justiție a emis hotărârea prin care s-a dispus anularea hotărârii de Guvern nr. 1440 din 11 noiembrie 2002, fiind astfel, anulată transmiterea gestiunii economice a căminului nr. xx din str. xxxxx xxxxx, xxxx, de la Societatea pe Acțiuni „Semnal”.

În continuare, a relatat că, la 19 mai 2015, Consiliul municipal Chișinău a emis decizia nr. 3/25-3 prin care s-a dispus: se acceptă transmiterea în proprietatea municipiului Chișinău și în gestiunea economică a Direcției generale locative-comunală și amenajare a bunului imobil cu numărul cadastral xxxxx.xxxxx.xxxxx, căminul nr. x din str. xxxxx xxxxx, xxxx, mun. Chișinău.

La 8 iulie 2015, Societatea pe Acțiuni „Semnal” în proces de insolvență, aflând despre decizia nr. 3/25-3 din 18 mai 2015 a Consiliului Municipal Chișinău, s-a adresat către Consiliul municipal Chișinău cu cerere prealabilă.

Ulterior, la 18 august 2015, Judecătoria sectorului Centru a emis încheierea nr. 3-1312/15, prin care a dispus: „se suspendă Decizia nr. 3/25-3 din 19 mai 2015 a Consiliului municipal Chișinău prin care s-a decis transmiterea în proprietatea mun. Chișinău și în gestiunea economică a DGLA a imobilului din str. xxxxx xxxxx, xxxx. Se aplică sechestrul asupra bunului mobil din mun. Chișinău, xxxxx xxxxx, xxxx, nr. cadastral xxxxx.xxxxx.xxxxx”.

Respectiv, încheierea din 18 august 2015 a Judecătoriei Centru produce efecte juridice până în prezent.

La 21 aprilie 2016, Consiliul municipal Chișinău a emis Decizia nr. 1/42 cu privire la primirea în proprietatea Consiliului municipal Chișinău și în gestiune economică a Direcției Generale Locativ-Comunale și Amenajare bunul imobil din str. xxxxx xxxxx, xxxx, mun. Chișinău.

La 15 iunie 2016, Judecătoria sectorului Centru a emis încheierea nr. 3- 896/2016, prin care s-a suspendat executarea deciziei nr. 1/42 din 21 aprilie 2016 emisă de Consiliul municipal Chișinău. S-a aplicat sechestru asupra bunului imobil din mun. Chișinău, str. xxxxx xxxxx, xxxx, nr. cadastral xxxxx.xxxxx.xxxxx.

Reclamanta a explicat că actul administrativ inițial - decizia nr. 3/25-3 din 19 mai 2015 era suspendată la momentul emiterii deciziei nr. 1/42 din 21 aprilie 2016, fapt ce demonstrează că Consiliul municipal Chișinău a emis act ilegal, contrar legislației în vigoare precum și încalcă actele de dispoziție ale instanței de judecată.

A indicat că, la 10 iunie 2016, a parvenit răspunsul nr. 13.05/014-1066 din 08 iunie 2016, prin care Cancelaria de Stat a informat că a efectuat controlul legalității deciziei sus menționate și a constatat că decizia nr. 1/42 din 21 aprilie 2016, emisă de Consiliul municipal Chișinău, contravine legislației în vigoare, iar ca rezultat la 27 mai 2016 a fost emisă notificarea nr. 1304/01-1009 privind abrogarea deciziei nr. 1/42 din 21 aprilie 2016.

Suplimentar a invocat că, în procedura executorului judecătoresc Evelina Marianciuc se află documentul executoriu nr. 3ca-458/2003 din 29 decembrie 2003 emis de Curtea de Apel Chișinău prin care s-a obligat Departamentul Privatizării de a numi comisie pentru privatizarea fondului locativ din str. xxxxx xxxxx, xxxx, mun. Chișinău cu participarea reprezentanților Societății pe Acțiuni „Semnal”, precum și de a obliga Departamentul Privatizării și Agenția Teritorială de Privatizare, în colaborare cu Societatea pe Acțiuni „Semnal”, să efectueze privatizarea fondului locativ din căminul nr. xx de pe str. xxxxx xxxxx, xxxx, conform legislației în vigoare.

Reclamanta a reiterat că emiterea actului administrativ vine în contradicție cu prevederile constituționale și normative care garantează principiile fundamentale de drept, cum este principiul legalității și a statului de drept (art. 1 alin. (3) din Constituție), ocrotirea persoanei și a drepturilor acesteia ca atribuție primordială a statului (Titlul II, Cap. I din Constituție) etc.

La 1 februarie 2017, a depus cerere prealabilă, solicitând revocarea dispoziției, pornind de la caracterul nul pe care-l comportă, dată fiind adoptarea unui act administrativ de către o autoritate lipsită de competență, precum și cu încălcarea procedurii stabilite, circumstanțe care au atras lezarea drepturilor și intereselor, însă a rămas fără examinare.

În drept, Societatea pe Acțiuni „Semnal” în proces de insolvență și-a întemeiat acțiunea în baza dispozițiilor art. 5, art. 331, art. 85 alin. (1), art. 166-167, art. 277-278 din Codul de procedură civilă, art. 1-3, art.14-19 din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

Reclamanta a solicitat declararea nulă a dispoziției nr. 66-d din 31 ianuarie 2017 a Primăriei municipiului Chișinău „cu privire la eliberarea ordinului de repartiție pentru apartamentul nr. xxx din str. xxxxx xxxxx, xxxx dnei Natalia Berdaga.

Prin încheierea din 20 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a dispus atragerea în calitate de persoană terță a Asociației de Coproprietari în Condominiu 55/610 (vol. I, f.d. 111).

Prin hotărârea din 17 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a admis acțiunea înaintată de Societatea pe Acțiuni „Semnal” în proces de insolvență împotriva Primăriei mun. Chișinău, Direcției Generale locativ-comunale și amenajare, persoane terțe Natalia Berdaga și Asociația Coproprietarilor în Condominiu 55/610

privind declararea nulității dispoziției nr. 66-d din 31 ianuarie 2017. S-a constatat nulitatea dispoziției nr. 66-d din 31 ianuarie 2017 a Primăriei municipiului Chișinău cu privire la eliberarea ordinului de repartiție pentru apartamentul nr. xxx din str. xxxxx xxxxx, xxx, dnei Berdaga Natalia (vol. I, 216-230, 202).

La 11 martie 2021, Primarul General al municipiului Chișinău a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 17 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, care ulterior, la 11 aprilie 2021, a fost completată cu motivare, solicitând admiterea apelului declarat, casarea hotărârii instanței de fond și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care cerințele reclamantului să fie respinse (vol. I, f.d.209-210, vol. II, f.d. 5-11).

Prin decizia din 08 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel depusă de Primarul General al municipiului Chișinău și s-a menținut hotărârea din 17 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (vol. II, f.d. 57, 58-72).

La 16 decembrie 2021, Primarul General al municipiului Chișinău a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 08 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, care ulterior, la 21 ianuarie 2022, a fost completat cu motivare, solicitând casarea actelor judecătorești, cu emiterea unei decizii de admitere a cererii de chemare în judecată (vol. II, f.d. 73-74, 75-83).

În argumentarea cererii de recurs, recurentul a invocat că nu este de acord cu actele judecătorești contestate, deoarece instanțele ierarhic inferioare la adoptarea acestora nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, au aplicat eronat normele de drept material și procedural.

Conform art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale. Respectiv, procedura de contencios administrativ în prezenta speță în partea procedurală urmează a fi examinată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, iar în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul emiterii actului administrativ contestat, și anume a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 01 aprilie 2019). Or, în speță procedura administrativă se referă la o activitate administrativă inițiată pînă la 01 aprilie 2019, aspect care determină că la caz se vor aplica dispozițiile legale vechi, care reglementau aceste instituții.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 8 decembrie 2021, însă date privind notificarea deciziei nu există. Decizia motivată din 8 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată recurentului la 14 februarie 2022, fapt confirmat prin extrasul poștei electronice (vol. II, f.d. 87).

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ menționează că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a depus recursul în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

La 5 aprilie 2022, prin intermediul oficiului poștal, în adresa intimaților Societatea pe Acțiuni „Semnal”, Direcția Generală locativ-comunală și amenajare și Natalia Berdaga a fost expediată copia recursului depus de Primarul General al municipiului Chișinău, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

Prin referința din 04 aprilie 2022, Societatea pe Acțiuni „Semnal”, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, a solicitat respingerea recursului depus de Primarul General al municipiului Chișinău și menținerea deciziei din 8 decembrie 2022.

Până la examinarea recursului, Direcția Generală locativ-comunală și amenajare și Natalia Berdaga nu și-au valorificat drepturile sale procedurale și nu au depus referință asupra recursului.

Prin încheierea din 22 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus de către Primarul General al municipiului Chișinău a fost numit pentru examinare în complet de 5 judecători.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului, au fost expuse cu suficientă claritate.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul depus de Primarul General al municipiului Chișinău urmează a fi admis, iar decizia din 8 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău urmează a fi casată cu restituirea cauzei instanței de apel spre rejudecare, în alt complet de judecată, din următoarele motive.

Prin dispoziția 66-d din 31 ianuarie 2017 a viceprimarului Nistor Grozavu s-a dispus ca Direcția Generală Locativ Comunală și Amenajare a Consiliului municipal Chișinău să elibereze Nataliei Berdaga (solitară), ordinul de repartiție pentru domiciliere permanentă în apartamentul nr. xxx din str. xxxxx xxxxx, xxxx, cu suprafața locativă de xxx m.p. și dependințe comune (vol. I, f.d.10).

Iar, prin ordinul de repartiție nr. 015102 din 13 februarie 2017, apartamentul nr. xxxx din str. xxxxx xxxxx, xxxx, cu suprafața locativă de xxxx m.p. a fost repartizat pentru domiciliere permanentă Nataliei Berdaga (vol. I, f.d.75).

La 1 februarie 2017, Societatea pe Acțiuni „Semnal” a depus cerere prealabilă în adresa Primăriei municipiului Chișinău, prin care a solicitat admiterea cererii prealabile și anularea dispoziției 66-d din 31 ianuarie 2017 (vol. I, f.d. 8).

Instanța de recurs reiterează că în conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul emiterii actului administrativ contestat, și anume a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 01 aprilie 2019).

Or, în speță procedura administrativă se referă la o activitate administrativă inițiată până la data de 01 aprilie 2019, aspect care determină că la caz se vor aplica dispozițiile legale vechi, care reglementau aceste instituții.

Conform art. 14 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din data de 10 februarie 2000, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel.

Art. 16 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

În conformitate cu art. 17 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la: a) data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării refuzului de soluționare a unei cereri prin care se solicită recunoașterea dreptului pretins sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea unei astfel de cereri; c) data comunicării actului administrativ, în cazul în care legea nu prevede procedura prealabilă.

Respectiv, nerecepționând răspunsul la cererea prealabilă adresată, la data de 7 martie 2017, Societatea pe Acțiuni „Semnal” în proces de insolvabilitate a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primarului General al municipiului Chișinău și Direcției Generale Locativ Comunală și Amenajare, terț Natalia Berdaga, prin care a solicitat declararea nulă a dispoziției nr. 66-d din 31 ianuarie 2017 a Primăriei municipiului Chișinău cu privire la eliberarea ordinului de repartiție pentru apartamentul nr. xxx din str. xxxxx xxxxx, xxxx Nataliei Berdaga.

Fiind investită cu examinarea cauzei în fond, prima instanță a admis acțiunea în contencios administrativ depusă de Societatea pe Acțiuni „Semnal” în proces de insolvabilitate și a constatat nulitatea dispoziției Primăriei municipiului Chișinău nr. 66-

d din 31 ianuarie 2017 cu privire la eliberarea ordinului de repartiție pentru apartamentul nr. xxx din str. xxxxx xxxxx, xxxx Nataliei Berdaga (vol. I, f.d. 216-230).

Examinând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău a respins cererea de apel depusă de Primarul General al municipiului Chișinău împotriva hotărârii din 17 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani. (vol. II, f.d. 58-72).

Instanța de recurs reține că atât, reclamanta Societatea pe Acțiuni „Semnal”, în proces de insolvență, cât și instanțele ierarhic inferioare, au indicat ca temei de ilegalitate a dispoziției Primăriei municipiului Chișinău nr. 66-d din 31 ianuarie 2017, faptul că Primăria municipiului Chișinău a emis actele contestate în lipsa dreptului de dispoziție asupra bunului imobil în litigiu.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că recurentul Primarul General al municipiului Chișinău, atât în instanțele ierarhic inferioare, cât și în cererea de recurs a menționat că actele contestate în prezentul litigiu au fost emise în baza deciziei nr. 1/42 din 21 aprilie 2016 a Consiliului municipal Chișinău cu privire la primirea în proprietatea municipiului Chișinău și în gestiunea economică a Direcției Generale Locativ Comunale și Amenajare a imobilului din str. xxxxx xxxxx, xxxx.

Instanța de recurs menționează că decizia nr. 1/42 din 21 aprilie 2016 a Consiliului municipal Chișinău constituie obiect al unei acțiuni în instanța de judecată și se află în procedura Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Instanța de recurs reiterează că, potrivit art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

În conformitate cu art. 238 alin. (2) al Codului administrativ, instanța de apel este în drept să solicite din oficiu probe noi, în măsura în care le consideră necesare pentru justa soluționare a cauzei.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că instanțele ierarhic inferioare pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei acțiunii, urmau să verifice pretențiile reclamantei Societatea pe Acțiuni „Semnal” în proces de insolvență prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, a Primarului General al municipiului Chișinău, fapt ce rezultă expres din prevederile art. 219 alin.(1) Cod administrativ.

Astfel, circumstanța expusă mai sus, a rămas fără o apreciere adecvată de către instanța de apel, deși urma a fi verificată și analizată minuțios întru soluționarea corectă a cauzei.

Or, actele contestate în prezentul litigiu au fost emise în baza deciziei nr. 1/42 din 21 aprilie 2016 a Consiliului municipal Chișinău, a cărei legalitate este examinată încă în instanța de judecată.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție verificând legalitatea deciziei instanței de apel contestate în raport cu prevederile

aplicabile la caz și criticile aduse de recurent, conchide că instanța de apel, examinând apelul nu a elucidat toate circumstanțele importante prezentei cauze și nu a răspuns la argumentele principale invocate de Primarul General al municipiului Chișinău, prin ce a încălcat normele de drept procedural și a emis o hotărâre nemotivată.

Instanța de recurs reiterează că obiectul prezentului litigiu îl constituie dispoziția nr. 66-d din 31 ianuarie 2017 a Primăriei municipiului Chișinău cu privire la eliberarea ordinului de repartiție pentru apartamentul nr. xxx din str. xxxxx xxxxx, xxxx, Nataliei Berdaga, care au fost emise în baza deciziei nr. 1/42 din data de 21 aprilie 2016 a Consiliului municipal Chișinău.

Din actele cauzei, instanța de recurs reține că, deși la 20 septembrie 2016, Primarul General al municipiului Chișinău și Direcția Generală Locativ Comunală și Amenajare au depus cerere privind suspendarea procesului până la pronunțarea unei hotărâri definitive în cadrul procesului intentat la acțiunea Societății pe Acțiune „Semnal” în proces de insolabilitate împotriva Consiliului municipal Chișinău privind contestarea deciziei nr. 1/42 din 21 aprilie 2016 a Consiliului municipal Chișinău, atât prima instanță, cât și instanța de apel nu au soluționat cererea nominalizată.

Respectiv, prin prisma art. 195 din Codul administrativ, la aspectul dat sunt incidente prevederile art. 261 alin. (1) lit. h) din Codul de procedură civilă, care stipulează că la cererea participanților la proces sau din oficiu, instanța judecătorească poate suspenda procesul în cazul în care cauza nu poate fi judecată înainte de soluționarea unei alte cauze conexe.

În conformitate cu art. 262 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, procesul se suspendă până la data rămânerii irevocabile a hotărârii, deciziei, sentinței sau încheierii judecătorești sau până la data hotărârii emise în baza materialelor examinate pe cale administrativă sau în ordinea jurisdicției constituționale – în cazurile prevăzute la art. 261 lit. h).

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că atât prima instanță, cât și instanța de apel au ignorat să examineze și să se expună asupra cererii privind suspendarea procesului depuse la 20 septembrie 2016 de către Primarul General al municipiului Chișinău și Direcția Generală Locativ Comunală și Amenajare.

În contextul dat, având în vedere că obiectul prezentei acțiuni intentate în ordinea contenciosului administrativ este conex cu obiectul litigiului aflat pe rolul Judecătoriei Chișinău rezultă că prezenta cauză nu putea fi judecată înainte de soluționarea respectivei cauze conexe și pronunțarea hotărârii judecătorești irevocabile, prin care să fie verificată cu precădere legalitatea deciziei nr. 1/142 din 21 aprilie 2016 a Consiliului municipal Chișinău, după care instanța să se expună asupra legalității actelor administrative contestate în prezentul litigiu. Deoarece, hotărârea ce urmează a fi pronunțată în cauza conexă cu certitudine este în măsură să modifice raporturile juridice dintre părți.

Prin urmare, prezenta cauză nu urma a fi examinată înainte de soluționarea cauzei inițiate la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe acțiuni „Semnal” în proces de insolabilitate împotriva Consiliului municipal Chișinău privind contestarea

deciziei nr. 1/42 din 21 aprilie 2016 a Consiliului municipal Chișinău și care în prezent se află în proces de examinare la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

Or, actul contestat în prezentul litigiu, dispoziția nr. 66-d din 31 ianuarie 2017 a Primăriei municipiului Chișinău a fost emis în baza deciziei Consiliului municipal Chișinău nr. 1/42 din 21 aprilie 2016, care este în vigoare până în prezent.

Respectiv, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că instanțele ierarhic inferioare urmau să suspende la cererea participanților la proces, prezenta cauză până la soluționarea cauzei privind legalitatea deciziei nr. 1/42 din 21 aprilie 2016 a Consiliului municipal Chișinău.

Dat fiind faptul că instanța de apel a omis să respecte standardele procedurale relevante referitoare la conținutul actului judecătoresc, examinând cauza cu încălcarea normelor de drept procedural, dar și ținând cont că lichidarea acestor omisiuni în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, instanța de recurs ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia din data de 8 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău și de a restitui cauza la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Or, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

Din considerentul că, examinarea per ansamblu a cauzei în ordine de apel a avut loc în mod incomplet și fără o apreciere și elucidare corespunzătoare a circumstanțelor cauzei, decizia instanței de apel urmează a fi casată, iar cauza restituită instanței de apel pentru o nouă reexaminare. Or, o concluzie a instanței de judecată prin care se soluționează un litigiu, nu poate fi bazată pe niște îndoieli rezonabile, invocate fără nicio acoperire legală sau pe probe incontestabile.

De asemenea, instanța de recurs menționează că instanțele de judecată trebuie să emită o hotărâre clară, având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, în temeiul principiului clarității hotărârii judecătorești.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că art. 20 din Constituția Republicii Moldova prevede că, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară, simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare atrage casarea ei.

Distinct justificărilor expuse supra, instanța de recurs învederează jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că, întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15

februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61) iar, pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evedențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale, ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea, o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa motivele, pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie, care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlandei).

Astfel, instanța de recurs conchide că decizia instanței de apel nu conține nici o apreciere, ce ar determina definitiv și incontestabil certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns. Respectiv, instanța de recurs este în imposibilitate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea hotărâri.

Ca urmare a celor reținute supra, în sensul art. 6 alin. (1) al CEDO, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să prezinte noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se rezume doar la probarea concluziilor unei părți.

În conformitate cu prevederile art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție decelează că se consideră încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural în cazul în care instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces.

Conform art. 216 alin. (1) din Codul administrativ, pentru pregătirea dezbaterilor judiciare, judecătorul sau, în cazul instanței colegiale, judecătorul raportor efectuează următoarele acțiuni: solicită părâtului și celorlalți participanți la proces referințe cu privire la acțiunea în contencios administrativ; clarifică circumstanțele ce trebuie probate și indică probele suplimentare care trebuie prezentate de către participanți în termenul stabilit expres de instanța de judecată; solicită, la cerere sau din oficiu, probele necesare examinării complete și soluționării juste a cauzei de contencios administrativ printr-o încheiere în care este stabilit termenul-limită de prezentare a acestora; efectuează orice alte acte de procedură necesare pentru examinarea cauzei de contencios administrativ, după posibilitate într-o singură ședință de judecată.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de

Justiție notează că instanțele de judecată ierarhic inferioare au trecut cu vederea și nu au apreciat nici într-un mod scrisoarea nr. 03-X/4151 din 4 iulie 2016 a viceprimarului municipiului Chișinău, prin care a fost comunicat că blocul locativ din str. xxxxx xxxxx, xxxx cu nr. cadastral xxxxx xxxxx, xxxx și terenul aferent este înregistrat în proprietatea Republicii Moldova (vol. I, f. d. 92-93).

Asta mai cu seamă că și din extrasul din Registrul bunurilor imobile eliberat la 11 octombrie 2017, anexat la materialele dosarului, rezultă că blocul locativ din str. xxxxx xxxxx, xxxx cu nr. cadastral xxxxx xxxxx, xxxx și terenul aferent este înregistrat în proprietatea Republicii Moldova (vol. I, f. d. 105-110).

Astfel fiind, reieșind din prevederile pct. 6 și 7.3 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Proprietății Publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 902 din 6 noiembrie 2017, Agenția are misiunea de a asigura realizarea politicii statului în domeniul administrării și deetatizării proprietății publice, prin consolidarea, protecția și valorificarea proprietății publice, inclusiv exercitând, în numele Guvernului, funcțiile de fondator al întreprinderilor de stat și de deținător de acțiuni (părți sociale) în societățile comerciale cu cota statului în capital social, în modul stabilit și în limitele competențelor atribuite de cadrul normativ.

Agenția Proprietății Publice realizează funcțiile stabilite de prezentul Regulament inclusiv prin monitorizarea eficienței și a modului de utilizare a proprietății publice.

În acest context, instanța de recurs relevă că, pornind de la obiectul litigiului dedus judecății, examinând cauza în fond, instanțele de judecată ierarhic inferioare urmau să supună examinării și chestiunea cu privire la necesitatea atragerii statului, în persoana Agenției Proprietății Publice, în calitate de persoană terță în prezenta cauză.

Or, conform art. 205 alin. (1) din Codul administrativ, la examinarea acțiunii în contencios administrativ, instanța de judecată poate atrage în proces, din oficiu sau la cerere, persoane ale căror drepturi sunt afectate de litigiul în cauză.

Respectiv, prin prisma caracterului devolutiv al apelului și respectând principiile dreptului administrativ și ale unui proces echitabil, Curții de Apel Chișinău îi revenea o deosebită obligație de a exercita controlul judiciar complet, în fapt și în drept, manifestat prin verificarea corectitudinii soluției pronunțate de prima instanță, precum și să efectueze o nouă judecare în fond a cauzei.

În acest sens, instanța de apel trebuia *ab initio* să determine obiectele materiale ale acțiunii, temeiurile apariției litigiului, să stabilească obiectul probațiunii, precum și cercul de persoane, subiecți ai raportului juridico-public litigios.

În instanța de apel, potrivit art. 194 din Codul administrativ, se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept. Iar, prin prisma art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile Capitolului II din Cartea a treia, dacă din prevederile prezentului Capitol III nu rezultă altceva.

Din sensul normelor citate supra și ținând cont de specificul apelului în contencios administrativ, rezultă că la judecarea cauzei în ordine de apel instanța de apel trebuie să înlăture omisiunile de procedură admise de către prima instanță, printre care și atragerea în proces a terților ale căror drepturi sunt afectate de litigiul în cauză. Instanța de recurs consideră că neatragerea în proces a tuturor subiecților raportului juridico-public litigios afectează grav echitabilitatea procesului, deoarece nu se garantează egalitatea părților în

drepturile procedurale și disponibilitatea în drepturi a participanților la proces, procesul fiind astfel lipsit de contradictorialitate.

Cerința procedurilor de contradictorialitate prevăzute de articolul 6 CEDO implică oportunitatea de a cunoaște și a comenta la proces observațiile făcute sau dovezile prezentate de cealaltă parte litigantă. Contradictorialitatea, în esență, presupune că materialul în cauză sau probele sunt puse la dispoziția ambelor părți (Ruiz Mateos c. Spaniei, 23 iunie 1993).

Față de toate aceste considerente și având în vedere că decizia instanței de apel a fost adoptată cu încălcarea legislației procedurale, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui cauza spre rejudecare în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul depus de Primarul General al municipiului Chișinău.

Se casează integral decizia din 8 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată a Societății pe Acțiuni „Semnal” în proces de insolvență împotriva Primăriei municipiului Chișinău și Direcției generale locativ-comunale și amenajare a Consiliului municipal Chișinău persoane terțe Asociația Coproprietarilor în Condominiu nr. 55/610 și Natalia Berdaga cu privire la anularea actelor administrative, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Nina Vascan

Victor Burduh

Nicolae Craiu